

Individens principer, professionens normer eller organisationens regler

Människan är fri. Existentialisterna lät människan betala för sin frihet med ångest. I normalfallet är vårt pris mindre dramatiskt. Men vi bär alltid tvivlet som frihetens baksida. Gör jag rätt? är frågan som ständigt häktar vid vår frihet att välja.

Vi har regler som gör att vi enklare och snabbare kan välja. Regler har fördelen att vi följer dem och därmed minskar vårt tvivel. Det ger ett visst behag genom att det ger oss säkerhet och att vi delvis kan lasta över ansvaret för handlingen på regeln.

När jag arbetar på Linné-universitetet finns regler för mitt handlande givet genom Linné-universitetets reglering. Som anställd har jag ingått ett avtal som innebär att jag skall följa Linné-universitetets regler.

Men jag arbetar på Linné-universitetet som professor i företagsekonomi. Jag tillhör en profession och har att följa de regler som denna profession har. Vad gör jag om Linné-universitetets och professionens regler kommer i konflikt? Jag behöver uppenbarligen en regel för att klara denna konflikt. Mitt val av regel är att professionen går före organisationen.

Det innebär att dagens debatt på Linné-universitetet om att Sovjetkommitténs (gemenligt kallad fakultetsnämnd) ledamöter skall ha tystnadsplikt aldrig kan omfatta mig då jag anser att till min profession tillhör en hart när obarmhärtig öppenhet, där allt kan och skall ifrågasättas, kritiseras och utvecklas i en anda av öppenhet och respekt.

Men jag är förvisso anställd och jag är medlem i en profession, men jag är en individ, med normer vunna genom mitt liv, där jag blott varit medlem i Linné-universitetet i två år, medlem i professionen i trettio år, medlem i min familj lika länge, och medlem i min släkt i femtiofem år. Allt detta och mina val, har format mig till den jag är, med de principer för mig och mitt liv som jag bär. Vad gör jag om dessa principer kommer i konflikt med professionen och universitetet? Vilket väljer jag?

Jag väljer mina regler. De är överordnade professionens regler, och de är överordnade universitetets regler.

Jag har anklagats av Linné-universitetets personalavdelning för att vara rasist då jag anmälde en professor för att ha missbrukat universitetets medel och ljugit i sin reserapport, något som universitetet ansåg att han inte hade gjort. Nästa gång något liknande dyker upp, kommer jag att agera på samma sätt då jag anser att det är rätt agerande, trots att det bryter mot Linné-universitetets regler och trots att jag riskerar samma sanktion, 320 dagar av misstanke om rasism, med medföljande tidningsskriverier. Mina principer är överordnade Linné-universitetets.

Jag är således ingen lydande Eichmann. Däremot har jag likheter med Don Quijote. Han trodde på sina principer, och agerade blint efter dem. De var emellertid inte gjorda för det samhälle han levde i, varför hans agerande ibland framstod som löjligt. Därför är också boken om honom ansedd som en komedi. Därför kan man också skratta åt mig. Väl bekomme!

Min regel är att mina principer är överordnade professionens, som är överordnade organisationens. Eftersom det är mitt val av levnadsregel innebär det att jag bär konsekvenserna av min regel. Bryter jag mot universitetets regel accepterar jag deras straff, såsom t ex avsked. Principer följer man inte utifrån de effekter de har, oavsett priset man får betala, utan för att det är rätt att följa principen. Detta är min plikt.

Öllsjö den 9 februari 2013

Sven-Olof Yrjö Collin